

Doba komunistické totality vymezená lety 1948 – 1989 byla pro všechny věřící občany tehdejšího Československa dobou plnou ústrků, útrap a předem prohraného boje s vládní mocí. Vládnoucí činitelé se obávali všech projevů ze strany věřících i představitelů církve, a proto se hned po nástupu k moci snažili dosáhnout naprosté podřízenosti církve. Jedním z prostředků, jak naplnit tento cíl, měla být i faktická likvidace ženských řeholních řádů a kongregací, které měly jistě nezanedbatelný vliv na věřící i na širokou společnost. V tomto směru však komunistický režim neuspěl a k zániku řeholí nedošlo. Z velké části to bylo způsobeno i díky tomu, že v sociální oblasti se staly sestry nepostradatelnými a vládnoucí systém neměl možnost ani prostředky za tyto sestry najít adekvátní náhradu.

Přesto, že k zániku řeholí přes všemožné pokusy komunistického režimu nedošlo, nemohl se však řeholní život v tomto prostředí plně rozvíjet a zákonitě muselo dojít k jeho stagnaci a naprosté izolaci od společnosti. Nemožnost legálně přijímat řeholní dorost v dlouhodobé perspektivě vážně ohrozil existenci ženských řádů a kongregací. I dnes v prostředí demokracie má zájem o řeholní život spíše klesající tendenci, což je způsobeno jednak násilným přetržením kontinuity v přirozeném vývoji řeholních řádů a kongregací a jeho záměrným izolováním, jednak i nedostatkem mladých sester, způsobeným právě nemožností přijímat dorost. Starší generace řeholnic se tak po pádu komunistického režimu jen s obtížemi přizpůsobuje podmínkám ve společnosti.

Je třeba připomenout, že ačkoli státní moc prohlásila všechny řeholní řády a kongregace za zrušené, nepřestaly nikdy právně existovat, neboť komunistický stát neučinil žádné právní kroky směřující k jejich formálnímu zrušení. Pro nenahraditelnost sester v sociální sféře, jejich početnost i pro možný odpor společnosti, se komunistická moc nakonec smířila s existencí ženských řeholních řádů a kongregací do té míry, že upustila od násilného rozpuštění řeholí a rozhodla se pro jejich postupný přirozený zánik.

Znovu si musíme uvědomit, že postavení těchto sester v době totality nebylo nijak lehké. Řeholnice byly internovány, vězněny, nasazeny na práci do továren a na polích, pracovaly v ústavech s mentálně postiženými a starými lidmi. Nic z toho je však nepřiměřlo nikdy plně rezignovat nebo se nechat přesvědčit k přímé podpoře komunistického režimu. Řada z nich se naopak zapojila do aktivní pomoci dalším perzekuovaným a jiných aktivit, jež byly na hranici tehdejší zákonnosti. Po vnější stránce tak sestry setrvaly v pasivní opozici.

Škody, které byly totalitním režimem v letech 1948-1989 napáchány na členkách ženských řeholí, už nebudou moci být nikdy napraveny. Přetržení přirozeného vývoje jednotlivých řeholních řádů se zatím za dobu existence nového demokratického státu nepodařilo plně obnovit.